

Stockholm den 24 oktober 2024

Stockholms tingsrätt
Box 8307
104 20 Stockholm

Ansökan om stämning

Kärande:

Jonathan Ravelin, [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Ombud:

Juristerna Elsa Haggård,
Henrietta Cahn och Lisa Greene

Centrum för rättvisa
Box 2215
103 15 Stockholm

elsa.haggard@centrumforrattvisa.se
henrietta.cahn@centrumforrattvisa.se
lisa.greene@centrumforrattvisa.se

Svarande:

Staten genom Justitiekanslern
Box 2308
103 17 Stockholm

Forum:

10 kap. 2 § rättegångsbalken

Saken:

Skadestånd

1 YRKANDEN

- 1.1 Jonathan Ravelin yrkar att tingsrätten ska förplikta staten att till honom betala 20 000 kronor jämte ränta på beloppet enligt 4 § fjärde stycket och 6 § första stycket räntelagen (1975:635) från dagen för delgivning av stämningsansökan till dess betalning sker.
- 1.2 Jonathan Ravelin yrkar ersättning för sina rättegångskostnader med ett belopp som kommer att anges senare.

2 VAD MÅLET HANDLAR OM

- 2.1 I november 2023 blev Jonathan Ravelin felaktigt avregistrerad från folkbokföringen som avliden av Skatteverket. Detta efter att Skatteverket mottagit ett falskt dödsbevis avseende honom.
- 2.2 Att felaktigt avregistreras som avliden i folkbokföringen får omedelbara och långtgående konsekvenser för den som drabbas. Folkbokföringen utgör den grundläggande registreringen av befolkningen i Sverige och fyller en viktig funktion i det svenska samhället. De uppgifter om enskilda som förekommer där läggs till grund för en mängd rättigheter och skyldigheter för enskilda, både i förhållande till det allmänna och andra enskilda. Jonathan Ravelin fick exempelvis svårt att identifiera sig, sköta sin ekonomi och agera som vårdnadshavare. Det tog sex veckor innan han fick tillgång till sina bankkonton igen och under den tiden fick han låna kontanter av släkt och vänner för att kunna handla mat till sin familj.

- 2.3 Den felaktiga avregistreringen berodde på att Skatteverket inte gör tillräckliga kontroller av att inkomna dödsbevis svarar mot verkliga förhållanden. Skatteverket gör som regel ingen kontroll exempelvis av om dödsbeviset har undertecknats av en behörig läkare. Under 2021 behandlade Skatteverket felaktigt 42 personer som avlidna i folkbokföringen. Året därefter låg siffran på 46 personer och år 2023 på 16 personer. Otillräckliga kontroller av dödsbevis som ges in som fysiska blanketter är en av orsakerna till de felaktiga registreringarna.
- 2.4 Justitiekanslern har inom ramen för statens frivilliga skadereglering prövat ett flertal skadeståndsanspråk från enskilda som felaktigt registrerats som avlidna i folkbokföringen. Justitiekanslern har bedömt sådana anspråk med utgångspunkt i de krav som Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) ("dataskyddsförordningen") ställer på Skatteverkets personuppgiftsbehandling. I dessa fall har Justitiekanslern ansett att Skatteverkets personuppgiftsbehandling varit korrekt när den överensstämmer med uppgifterna i det inkomna dödsbeviset, oavsett om dessa uppgifter stämmer överens med verkliga förhållanden eller inte. Justitiekanslern har därför avslagit dessa skadeståndsanspråk. (Se t.ex. Justitiekanslerns beslut dnr 2021/2483, dnr 2022/857 och dnr 2023/2190, [bilaga 1](#).)
- 2.5 Jonathan Ravelin instämmer i Justitiekanslerns bedömning att anspråk på skadestånd med anledning av att en person felaktigt

behandlats som avliden i folkbokföringen kan prövas med utgångspunkt i reglerna i dataskyddsförordningen. Jonathan Ravelins uppfattning är dock att Skatteverkets personuppgiftsbehandling i dessa fall inte kan anses korrekt. Skälet för det är följande.

- 2.6 Enligt artikel 5.1 d i dataskyddsförordningen ska personuppgifter som behandlas vara korrekta. En personuppgift är korrekt om den överensstämmer med verkliga förhållanden bedömda utifrån ändamålet med personuppgiftsbehandlingen. Eftersom ändamålet med folkbokföringen måste anses vara att den ska stämma överens med verkliga förhållanden är Justitiekanslerns bedömning oriktig. Det kan med andra ord inte vara korrekt att avregistrera en levande person från folkbokföringen som avliden.
- 2.7 Jonathan Ravelins uppfattning är också att en felaktig avregistrering från folkbokföringen som avliden även kan innebära en överträdelse av skyddet för privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen. Den frågan har inte närmare berörts i Justitiekanslerns praxis.
- 2.8 Frågan i det här målet är om staten är skadeståndsskyldig till följd av att Skatteverket felaktigt avregistrerat Jonathan Ravelin från folkbokföringen som avliden grundat på ett förfalskat dödsbevis. Syftet med den här talan är att Jonathan Ravelin ska få upprättelse samt att utmana Justitiekanslerns oriktiga praxis i liknande fall.

3 GRUNDER

3.1 Det föreligger i första hand överträdelser av dataskyddsförordningen som har orsakat Jonathan Ravelin ideell skada

- 3.1.1 I november och december 2023 behandlade Skatteverket Jonathan Ravelin som avliden i folkbokföringen. Personuppgiftsbehandlingen har bestått i att Skatteverket avregistrerade Jonathan Ravelin från folkbokföringen som avliden och tillgängliggjorde uppgiften för både offentliga och privata aktörer.
- 3.1.2 Denna personuppgiftsbehandling har varit felaktig eftersom Jonathan Ravelin inte är avliden. På grund av detta har Skatteverket behandlat hans personuppgifter i strid med artikel 5.1 d i dataskyddsförordningen.
- 3.1.3 Personuppgiftsbehandlingen föranleddes av att Skatteverket mottagit ett fysiskt dödsbevis som avsåg Jonathan Ravelin. Dödsbeviset innehöll felaktiga uppgifter eftersom Jonathan Ravelin inte är avliden och blanketten inte var utfärdad av en läkare. Skatteverket vidtog inga lämpliga åtgärder för att säkerställa att uppgifterna i dödsbeviset var korrekta innan Jonathan Ravelin behandlades som avliden i folkbokföringen. Skatteverket borde ha kontrollerat om Jonathan Ravelin avlidit genom att kontakta honom eller den person som påstods ha utfärdat dödsbeviset eller vidta någon annan lämplig åtgärd.
- 3.1.4 Eftersom Skatteverket inte vidtog lämpliga åtgärder för att säkerställa att principen om korrekthet i artikel 5.1 d efterlevs har

Skatteverket också gjort sig skyldig till en överträdelse av artikel 25 i dataskyddsförordningen.

3.1.5 Skatteverket har genom överträdelserna av Jonathan Ravelins rättigheter enligt dataskyddsförordningen allvarligt kränkt hans personliga integritet. Att Jonathan Ravelin behandlades som avliden i folkbokföringen fick flera negativa konsekvenser för honom. Han fick svårt att identifiera sig, sköta sin ekonomi, agera som vårdnadshavare och bevaka viktig korrespondens. Jonathan Ravelin är därför berättigad till skadestånd med stöd av artikel 82.1 i dataskyddsförordningen. Med hänsyn till den allvarliga kränkningen av den personliga integriteten och de negativa konsekvenser som den felaktiga personuppgiftsbehandlingen har inneburit kan skadan skäligen uppskattas till yrkat belopp.

3.2 Det föreligger i andra hand en överträdelse av Europakonventionen som har orsakat Jonathan Ravelin ideell skada som är nödvändig att gottgöra med skadestånd

3.2.1 De negativa konsekvenser som drabbade Jonathan Ravelin med anledning av att han felaktigt behandlades som avliden i folkbokföringen har inneburit att han i praktiken begränsades i sina möjligheter att som privatperson och medborgare verka i samhället. Behandlingen har inte haft stöd i lag eller i vart fall inte varit nödvändig i ett demokratiskt samhälle. Behandlingen har därmed i andra hand utgjort en överträdelse av Jonathan Ravelins rätt till skydd för sitt privatliv enligt artikel 8 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna ("Europakonventionen").

3.2.2 Skatteverket har genom överträdelsen av Europakonventionen orsakat Jonathan Ravelin ideell skada som med hänsyn till överträdelsens art och omständigheterna i övrigt skäligen kan uppskattas till det yrkade beloppet. Skadeståndet är nödvändigt för att gottgöra överträdelsen.

4 BAKGRUND

4.1 Skatteverket avregistrerar Jonathan Ravelin från folkbokföringen som avliden

4.1.1 Jonathan Ravelin är 35 år gammal och bor strax utanför Olofström i Blekinge med sin sambo och deras två barn. I november 2023 skulle Jonathan Ravelin göra en Swish-betalning som inte gick igenom. Dagen därpå försökte han logga in hos sin bank med hjälp av mobilt Bank-ID men misslyckades. Han loggade i stället in med hjälp av sin bankdosa och såg då att han var markerad som avliden hos sin bank.

4.1.2 Det visade sig att en okänd person hade skickat in ett falskt dödsbevis avseende Jonathan Ravelin till Skatteverket. Dödsbeviset var en fysisk blankett som innehöll felaktiga uppgifter om att Jonathan Ravelin hade avlidit och om att beviset skulle vara utställt av en läkare vid Centralsjukhuset i Kristianstad. (Se Dödsbevis den 16 november 2023, [bilaga 2](#), och Tjänsteanteckning den 4 december 2023, [bilaga 3](#).)

4.1.3 Utan närmare kontroll av att uppgifterna i dödsbeviset var riktiga lade Skatteverket dem till grund för att behandla Jonathan Ravelin som avliden i folkbokföringen. Behandlingen har i här relevant avseende bestått i att Jonathan Ravelin från och med den

28 november 2023 avregistrerades från folkbokföringen som avliden samt att denna uppgift tillgängliggjordes för både myndigheter och privata aktörer.

4.2 Den felaktiga avregistreringen från folkbokföringen får allvarliga konsekvenser för Jonathan Ravelin

4.2.1 Behandlingen av Jonathan Ravelin som avliden i folkbokföringen fick flera direkta och negativa konsekvenser för honom. När Jonathan Ravelin behandlades som avliden spärrades automatiskt hans identitetshandlingar, betalkort och Bank-ID. Han fick besked från Försäkringskassan om att hans sambo blivit ensam vårdnadshavare till deras gemensamma barn. Han förlorade vidare tillgång till sina bankkonton och sin digitala brevlåda. Det ledde till att Jonathan Ravelin fick flera betalningspåminnelser och att viktiga brev från myndigheter och företag förblev obevakade.

4.2.2 Jonathan Ravelin behövde vidta flera åtgärder för att komma till rätta med den felaktiga uppgiften i folkbokföringen och dess konsekvenser. När han tog kontakt med exempelvis myndigheter eller sin bank för att försöka få tillbaka olika funktioner som är kopplade till folkbokföringen hamnade han i en frustrerande rundgång. De myndigheter och privata aktörer som Jonathan Ravelin kontaktade krävde att han skulle identifiera sig med Bank-ID för att kunna använda deras tjänster. Hans Bank-ID var dock spärrat till följd av behandlingen i folkbokföringen. Det gick inte heller att få något nytt Bank-ID eftersom de identitetshandlingar som ligger till grund för att utfärda ett sådant också var spärrade.

4.2.3 Först efter sex veckor och flera fysiska besök hos banken fick Jonathan Ravelin ett nytt Bank-ID, åtkomst till sina bankkonton och möjlighet att hantera familjens ekonomi igen. Under tiden fick Jonathan Ravelin och hans familj låna kontanter från släkt och vänner för att klara sig. Än idag har han problem med anslutning till vissa tjänster.

4.3 Skatteverket ändrar den felaktiga avregistreringen av Jonathan Ravelin från folkbokföringen som avliden

4.3.1 När Jonathan Ravelin fått information om den felaktiga avregistreringen behövde han ta sig till Statens servicecenter i Karlshamn med sitt pass för att Skatteverket skulle kunna kontrollera att han var den han utgav sig för att vara (se Tjänsteanteckning från servicekontoret den 1 december 2023, bilaga 4).

4.3.2 Den 4 december 2023, ungefär en vecka efter att Jonathan Ravelin hade påtalat felet för Skatteverket, beslutade Skatteverket att åter folkbokföra Jonathan Ravelin (se Skatteverkets beslut den 4 december 2023, bilaga 5).

4.3.3 Några dagar efter att Jonathan Ravelin åter folkbokfördes anmälde Skatteverket den felaktiga registreringen som en personuppgiftsincident till Integritetsskyddsmyndigheten. Anmälan gjordes med hänvisning till dataskyddsförordningens krav (se Skatteverkets brev den 7 december 2023, bilaga 6).

5 SKATTEVERKET HAR ÖVERTRÄTT JONATHAN RAVELINS RÄTTIGHETER ENLIGT DATASKYDDSFÖRORDNINGEN

5.1 Dataskyddsförordningen är tillämplig

5.1.1 Enligt artikel 2.1 i dataskyddsförordningen ska förordningen tillämpas på sådan behandling av personuppgifter som ingår eller kommer att ingå i ett register. Folkbokföringen utgör ett sådant register (se 1 § folkbokföringslagen [1991:481]).

5.2 Skatteverket har behandlat Jonathan Ravelins personuppgifter i strid med principen om korrekthet i artikel 5.1 d i dataskyddsförordningen

5.2.1 Av artikel 5 i dataskyddsförordningen följer att vissa principer gäller vid behandling av personuppgifter. En sådan princip är att personuppgifter ska vara korrekta och om nödvändigt uppdaterade samt att alla rimliga åtgärder måste vidtas för att säkerställa att personuppgifter som är felaktiga i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas raderas eller rättas utan dröjsmål (se artikel 5.1 d i förordningen).

5.2.2 Det finns ingen definition av vad som är en korrekt personuppgift i dataskyddsförordningen, men av förarbeten och rättspraxis följer att en personuppgift är korrekt om den stämmer överens med de verkliga förhållandena. De verkliga förhållanden som personuppgiften ska spegla får bedömas utifrån ändamålen med behandlingen. (Se t.ex. rättsfallet HFD 2019 ref. 9 p. 25 och förarbetena till det svenska genomförandet av dataskyddsdirektivet, prop. 2017/18:232 s. 143.) Ändamålets betydelse för behandlingens korrekthet framgår också av andra

meningen i artikel 5.1 d i dataskyddsförordningen, där det anges att åtgärder ska vidtas för att säkerställa att personuppgifter som är felaktiga i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas ska raderas eller rättas.

- 5.2.3 Vid bedömningen av om en personuppgift är korrekt måste det alltså beaktas vilka ändamål personuppgiftsbehandlingen i folkbokföringen har. Ändamålet med folkbokföringen i allmänhet framgår av förarbeten och praxis. Där framgår att syftet med folkbokföringen är att den ska spegla befolkningens verkliga bosättning, identitet och familjerättsliga förhållanden så att olika samhällsfunktioner får ett korrekt underlag för beslut och åtgärder. Uppgifterna i folkbokföringen läggs till grund för en mängd rättigheter och skyldigheter för den enskilde, både i förhållande till samhället och till andra enskilda. Det är därför viktigt att uppgifterna är korrekta på så sätt att de stämmer överens med verkligheten (se prop. 2012/13:120 s. 34 f. samt rättsfallet HFD 2019 ref. 9 p. 25).
- 5.2.4 Med hänsyn till att ändamålet med folkbokföringen är att den ska spegla verkliga förhållanden har Skatteverket inte levt upp till principen om korrekthet när myndigheten felaktigt har behandlat Jonathan Ravelin som avliden i folkbokföringen. Den felaktiga uppgiften har inte stämt överens med verkliga förhållanden eftersom han hela tiden har varit och alltjämt är vid liv.
- 5.2.5 För att undvika missförstånd vill Jonathan Ravelin klargöra att han inte påstår att Skatteverket gjorde sig skyldig till en felaktig personuppgiftsbehandling när myndigheten registrerade det förfalskade dödsbeviset som en till myndigheten inkommen handling. Ändamålet med den personuppgiftsbehandlingen har

naturligtvis varit att registrera vilka uppgifter som har inkommit till myndigheten. Av samma skäl gör Jonathan Ravelin inte heller gällande att Skatteverket haft en skyldighet att rätta de felaktiga uppgifterna i det inkomna dödsbeviset.

- 5.2.6 Efter att Skatteverket mottagit och registrerat blanketten som inkommen har dock myndigheten genomfört ytterligare personuppgiftsbehandlingsåtgärder, som att avregistrera Jonathan Ravelin från folkbokföringen som avliden. En sådan behandling kan inte ha till ändamål att endast registrera inkomna uppgifter. Det är den personuppgiftsbehandlingen som Jonathan Ravelin anser är felaktig.
- 5.2.7 Sammanfattningsvis har Skatteverket genom den felaktiga behandlingen av Jonathan Ravelin som avliden i folkbokföringen behandlat hans personuppgifter i strid med artikel 5.1 d i dataskyddsförordningen.
- 5.3 Skatteverket har även överträtt artikel 25.1 i dataskyddsförordningen**
- 5.3.1 Enligt artikel 25.1 i dataskyddsförordningen har Skatteverket en skyldighet att genomföra lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder, samt att vidta nödvändiga skyddsåtgärder, för att säkerställa att principen om korrekthet i artikel 5.1 d i förordningen efterlevs. Exempel på åtgärder som kan vara lämpliga – beroende på sammanhanget och riskerna med personuppgiftsbehandlingen i fråga – innefattar att verifiera personuppgifters korrekthet i dialog med den registrerade före och under behandlingen och säkerställa att källor till personuppgifter är pålitliga (se Europeiska dataskyddsstyrelsen,

Guidelines 4/2019 on Article 25: Data Protection by Design and by Default, Version 2.0, 20 October 2020, p. 79).

- 5.3.2 Skatteverket vidtar i regel inte några åtgärder för att kontrollera vem avsändaren av ett fysiskt dödsbevis är eller om personen som dödsbeviset avser faktiskt är avliden. Uppgifterna läggs alltså utan vidare granskning till grund för fortsatt personuppgiftsbehandling i folkbokföringen.
- 5.3.3 Dödsbevis kan även inkomma till Skatteverket via en elektronisk tjänst. Vid detta förfarande måste läkaren styrka sin identitet med en personlig kod. Detta utgör ett exempel på en lämplig kontrollåtgärd vad gäller utfärdarens behörighet som Skatteverket vidtar i förhållande till de elektroniska dödsbevisen.
- 5.3.4 Det är avsaknaden av lämpliga åtgärder från Skatteverkets sida som i förevarande fall har lett till att verket agerat i strid med principen om korrekthet i artikel 5.1 d i dataskyddsförordningen.
- 5.3.5 Skatteverket hade kunnat kontakta den påstådde läkare vars namn angavs på Jonathan Ravelins dödsbevis för att säkerställa att uppgifterna i handlingen stämde med verkliga förhållanden. Verket hade också kunnat kontrollera om det överhuvudtaget fanns en läkare med det angivna namnet på den namngivna vårdinrättningen genom att kontakta sjukhuset eller Socialstyrelsen. Sådana åtgärder hade kunnat förhindra den felaktiga behandlingen eftersom det inte fanns någon läkare på Centralsjukhuset i Kristianstad med det namn som angavs på dödsbeviset.

6 SKATTEVERKET HAR ÖVERTRÄTT JONATHAN RAVELINS RÄTT TILL SKYDD FÖR SITT PRIVATLIV ENLIGT EUROPAKONVENTIONEN

6.1 Det föreligger en inskränkning av Jonathan Ravelins rätt till skydd för sitt privatliv

- 6.1.1 Enligt artikel 8.1 i Europakonventionen har var och en rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens.
- 6.1.2 I rättsfallet *Kurić m.fl. mot Slovenien* ansåg Europadomstolen att en avregistrering av ett stort antal personer från ”The Permanent Residents’ Register” utgjorde en överträdelse av de förpliktelser som följer av artikel 8 i Europakonventionen. Europadomstolen beaktade att avregistreringen fick ingripande negativa konsekvenser för de enskildas möjligheter att verka och existera i samhället, som bland annat bestod i förlust av identitetshandlingar och möjligheten att få nya sådana, förlust av försäkringar och svårigheter att reglera pensionsrättigheter (se rättsfallet *Kurić and Others v. Slovenia* [GC], no. 26828/06, § 356, ECHR 2012 [extract]).
- 6.1.3 I och med avregistreringen från folkbokföringen har det för Jonathan Ravelin på grund av folkbokföringens stora betydelse i samhället uppstått ett rättsligt vakuum som inneburit att han fått svårt att identifiera sig, sköta sin ekonomi, agera som vårdnadshavare och bevaka viktig korrespondens (se avsnitt 4.2). I praktiken begränsades han i sina möjligheter att verka i samhället. Skatteverkets avregistrering av Jonathan Ravelin från folkbokföringen som avliden utgör därmed en inskränkning i

Jonathan Ravelins rätt till privatliv enligt artikel 8.1 i Europakonventionen.

6.2 Inskränkningen har inte haft stöd i lag

- 6.2.1 För att en inskränkning i rätten till skydd för privatliv ska vara godtagbar måste den ha stöd i lag. Detta innebär att det måste finnas en grund för inskränkningen i nationell rätt samt att nationell rätt måste vara tillgänglig, förutsebar och rättssäker. Kravet på lagstöd innefattar därmed en sorts kvalitetskrav på det nationella regelverket. (Se t.ex. rättsfallet NJA 2016 s. 1157 p. 11, 17 och 19 samt Danelius, *Mänskliga rättigheter i europeisk praxis*, 6 uppl., s. 442 f.)
- 6.2.2 Enligt folkbokföringslagen ska Skatteverket avregistrera den som avlider eller dödförklaras från folkbokföringen (se 19 § folkbokföringslagen).
- 6.2.3 Av Högsta förvaltningsdomstolens praxis följer vidare att Skatteverket måste tillämpa ett visst beviskrav för att identitetsuppgifter i folkbokföringen ska kunna ändras. Enligt domstolens praxis måste det *klart framgå* att nya uppgifter är riktiga för att en ändring av registrerade identitetsuppgifter ska få ske (se t.ex. rättsfallen HFD 2019 ref. 9 p. 28 samt HFD 2021 not 31 p. 11).
- 6.2.4 Skatteverket har inte respekterat det beviskrav som gäller för ändringar av uppgifter i folkbokföringen i Jonathan Ravelins fall. Myndigheten har, utan att genomföra lämpliga kontroller, lagt det felaktiga dödsbeviset till grund för beslutet att avregistrera honom. Följden av detta är att det krav på lagstöd som följer av Europakonventionen inte var uppfyllt. Om det uppställda

beviskravet skulle anses uppfyllt enbart på grund av att Skatteverket mottagit uppgifterna i det felaktiga dödsbeviset, lever lagstiftningen och tillämpningen av den i vart fall inte upp till de krav på förutsebarhet och rättssäkerhet som följer av Europadomstolens praxis. Om Skatteverket behandlar uppgifter om enskilda i folkbokföringen utan att kontrollera huruvida uppgifterna stämmer överens med verkligheten tillämpas folkbokföringslagen på ett i praktiken godtyckligt sätt, i strid med artikel 8.1 i Europakonventionen. En överträdelse av Jonathan Ravelins rättigheter enligt artikel 8 i Europakonventionen föreligger alltså redan av det skälet.

6.2.5 För det fall tingsrätten ändå skulle anse att kravet på lagstöd enligt artikel 8.1 i Europakonventionen är uppfyllt har åtgärden under alla omständigheter inte varit nödvändig i ett demokratiskt samhälle (se nedan i avsnitt 6.4).

6.3 Inskränkningen har tjänat ett legitimt syfte

6.3.1 För att en inskränkning av artikel 8.1 i Europakonventionen ska vara godtagbar krävs, förutom att åtgärden måste ha stöd i lag, att den har ett legitimt syfte. Jonathan Ravelin motsätter sig inte att det i och för sig finns ett legitimt syfte med att avregistrera personer från folkbokföringen som det av utredningen klart framgår är avlidna.

6.4 Inskränkningen har inte varit nödvändig i ett demokratiskt samhälle

6.4.1 Ett sista krav för att en inskränkning av artikel 8.1 i Europakonventionen ska anses godtagbar är att den har varit nödvändig i ett demokratiskt samhälle. Detta innebär att åtgärden

måste svara mot ett ”pressing social need” och att den inte får innebära ett större ingrepp än nödvändigt i den enskildes rättigheter. Åtgärden måste med andra ord vara proportionerlig i förhållande till det legitima syfte som eftersträvas (se t.ex. rättsfallen *Dudgeon v. the United Kingdom*, 22 October 1981, §§ 51–53, Series A no. 45 och *Vavříčka and Others v. the Czech Republic* [GC], nos. 47621/13 and 5 others, § 273, 8 April 2021).

- 6.4.2 Skatteverkets åtgärd att behandla en person som avliden i folkbokföringen, när det av utredningen klart framgår att personen i fråga har avlidit, kan svara mot ett ”pressing social need”. Det är viktigt att folkbokföringen hålls uppdaterad, inte minst för att den ligger till grund för många av enskildas rättigheter och skyldigheter i förhållande till såväl offentliga som privata aktörer. Det ligger därför i både Skatteverkets och enskildas intresse att folkbokföringen är uppdaterad och speglar verkliga förhållanden.
- 6.4.3 Som nämnts ovan måste dock åtgärden vara proportionerlig i förhållande till det legitima syfte som eftersträvas för att vara godtagbar.
- 6.4.4 Som Jonathan Ravelins fall illustrerar får det i regel mycket ingripande och negativa konsekvenser att felaktigt behandlas som avliden i folkbokföringen (se ovan i avsnitt 4.2). Andra konsekvenser som kan drabba en enskild i motsvarande situation är att denne inte får del av utbetalningar från olika myndigheter, som Försäkringskassan, får sitt äktenskap upplöst (se 1 kap. 5 § äktenskapsbalken) och inte upptas som röstberättigad till allmänna val (se 5 kap. 1 § vallagen [2005:837]). Dessa allvarliga konsekvenser ska vägas mot fördelarna för Skatteverket av att

behandla en person som avliden i folkbokföringen på det sätt som nu görs. Att som utgångspunkt inte vidta några utredningsåtgärder för att säkerställa att uppgifterna i en dödsbevisblankett är riktiga får antas medföra resurs- och effektivitetsvinster för Skatteverket.

- 6.4.5 De eventuella fördelarna Skatteverket vinner med detta förfarande står dock inte i rimlig proportion till det ingrepp i den enskildes privatliv som en felaktig avregistrering innebär. Detta med särskilt beaktande av att det funnits åtgärder som Skatteverket hade kunnat vidta för att undvika den felaktiga registreringen och som inte framstår som betungande (se avsnitt 5.3.5 ovan och t.ex. rättsfallen *Gül v. Switzerland*, 19 February 1996, § 38, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-I; *I v. Finland*, no. 20511/03, § 36, 17 July 2008; *Kurić and Others v. Slovenia* [GC], no. 26828/06, § 358, ECHR 2012 [extracts], där Europadomstolen uttalat att stater kan ha positiva förpliktelser att uppfylla för att undvika en oproportionerlig inskränkning av artikel 8.1 i konventionen).
- 6.4.6 Sammanfattningsvis föreligger inte en rimlig balans mellan de nackdelar som drabbar en enskild som felaktigt behandlas som avliden i folkbokföringen och de fördelar Skatteverket eventuellt vinner genom att bedriva folkbokföringsverksamheten på det sätt som nu görs. Avregistreringen av Jonathan Ravelin från folkbokföringen var därmed inte nödvändig i ett demokratiskt samhälle.

7 JONATHAN RAVELIN HAR RÄTT TILL SKADESTÅND AV STATEN FÖR ÖVERTRÄDELSENA

7.1 I första hand med stöd av dataskyddsförordningen

- 7.1.1 Enligt artikel 82.1 i dataskyddsförordningen har varje person som lidit immateriell skada till följd av en överträdelse av förordningen rätt till ersättning för den uppkomna skadan. Artikeln är direkt tillämplig, och gäller framför allmänna regler i skadeståndslagen (se 1 kap. 1 § skadeståndslagen [1972:207] och prop. 2017/18:105 s. 149). Med immateriell skada avses det som i svensk rätt brukar kallas ideell skada, inklusive kränkning (se prop. 2017/18:105 s. 149). Ansvaret för den personuppgiftsansvarige är strikt (se Öman, *Dataskyddsförordningen (GDPR) m.m.*, kommentar till artikel 82, under *Den skadegörande handlingen*).
- 7.1.2 Ersättning för kränkningen får uppskattas efter skälighet med hänsyn till samtliga omständigheter i det aktuella fallet. Det kan exempelvis beaktas om den registrerade på grund av den felaktiga behandlingen av personuppgifter har blivit utsatt för åtgärder som kunnat innebära något negativt för honom eller henne. (Se prop. 1997/98:44 s. 105 och 142 f. samt Öman, *Dataskyddsförordningen (GDPR) m.m.*, kommentar till artikel 82, under *Kränkningersättning enligt personuppgiftslagen*).
- 7.1.3 Den felaktiga behandlingen av Jonathan Ravelin som avliden i folkbokföringen har inneburit en allvarlig kränkning av hans personliga integritet. Som förklarats har Skatteverkets behandling av Jonathan Ravelin som avliden i folkbokföringen fått flera

direkta och allvarliga konsekvenser för honom (se avsnitt 4.2 ovan).

- 7.1.4 Justitiekanslern har inom ramen för statens frivilliga skadereglering ansett staten skadeståndsskyldig med belopp om ca 20 000 kronor i fall som liknar Jonathan Ravelins, när Skatteverket har ansetts ansvarig för att en enskild felaktigt registrerats som avliden i folkbokföringen. I de fallen har Justitiekanslern som skäl för ersättningens storlek angett att registreringen utgör ”ett allvarligt fel” på ”ett mycket integritetskänsligt område” (se Justitiekanslerns beslut dnr 2021/1630 och dnr 2024/587, bilaga 7).
- 7.1.5 Vid en sammantagen bedömning och med särskilt beaktande av överträdelsens allvar och Justitiekanslerns egen praxis i liknande fall bör skadeståndet bestämmas till 20 000 kronor.
- 7.2 Jonathan Ravelin har i andra hand rätt till skadestånd med stöd av bestämmelsen om konventionsskadestånd i skadeståndslagen**
- 7.2.1 Enligt 3 kap. 4 § första stycket 2 skadeståndslagen ska staten eller en kommun ersätta annan ideell skada som har uppkommit till följd av en överträdelse av Europakonventionen. Skadeståndets storlek ska enligt 5 kap. 8 § skadeståndslagen bestämmas efter vad som är skäligt med hänsyn till överträdelsens art och omständigheterna i övrigt.
- 7.2.2 Folkbokföringen har avgörande betydelse för enskildas möjligheter att verka i samhället och en felaktig behandling som avliden i den får därför betraktas som en allvarlig överträdelse av artikel 8.1 i Europakonventionen. En avregistrering från

folkbokföringen som avliden får i regel långtgående konsekvenser för enskilda eftersom såväl offentliga som privata aktörer förlitar sig på uppgifterna i folkbokföringen. De konsekvenser som har drabbat Jonathan Ravelin (se avsnitt 4.2) och som typiskt sett drabbar enskilda i en situation som denna får därmed typiskt sett anses framkalla känslor av oro, frustration och maktlöshet (se avsnitt 6.4.4 samt prop. 2017/18:7 s. 31, 40 och 64 f.). Jonathan Ravelin anser därför att skadeståndet ska bestämmas till yrkade 20 000 kronor.

8 BEVISUPPGIFT

8.1 Jonathan Ravelin åberopar för närvarande ingen bevisning.

Som ovan,

Elsa Haggård

Henrietta Cahn

Lisa Greene

FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR

1. Justitiekanslerns beslut den 24 maj 2021 i ärende med dnr 2021/2483, den 2 februari 2022 i ärende med dnr 2022/857 och den 26 mars 2024 i ärende med dnr 2023/2190
2. Dödsbevis den 16 november 2023
3. Tjänsteanteckning den 4 december 2023
4. Tjänsteanteckning från servicekontoret den 1 december 2023
5. Skatteverkets beslut den 4 december 2023
6. Skatteverkets brev den 7 december 2023
7. Justitiekanslerns beslut den 11 maj 2021 i ärende med dnr 2021/1630 och den 1 februari 2024 i ärende med dnr 2024/587